

1957 en 1963, doch niet steeds volledig en intensief, zodat vrij wat kleinere soorten over het hoofd werden gezien. Toch is het belangwekkend dat er een duidelijke binding van een groot aantal grotere soorten aan de vegetatietypen valt waar te nemen. Het is dan ook te verwachten, dat bij meer diepgaande inventarisaties, vooral van de kleinere soorten, eveneens interessante re-

sultaten zijn te verwachten. Het onderzoek zal echter nog voortgezet worden. Bij een deel der determinaties ben ik de heer Th. Reynders (R.I.V.O.N.) zeer veel dank verschuldigd. Voorlopig moge ik verwijzen naar het schematisch overzicht van de paddestoelen, die binnen bepaalde vegetatietypen werden aangetroffen (tabel 3).

L i t t e r a t u u r :

1. H. Bruns, 1959. Siedlungsbiologische Untersuchungen in einförmigen Kiefernwäldern. Biol. Abh. 22/23, p. 1-52, Hamburg.
2. K. R. Baron van Lijnden, 1958. De bodemgesteldheid van de Boswachterij Kootwijk. Rapport no. 493, Stiboka.
3. S. Meisel-Jahn, 1955. Die Kiefern-Forstgesellschaften des N.W.-Deutschen Flachlandes. Angew. Pflanzen-soziologie, Heft 11.
4. J. Schelling, 1955. Uitvoerige Verslagen Bosbouwproefstation T.N.O., Band 2.
5. J. Schelling, 1960. De hoge bosgronden van Midden-Nederland. V.L.O. no. 66. 9, Band 5, versl. no. 1.
6. I. S. Zonneveld en H. N. Leijds, 1961. Groeiend veen op het Kootwijkse stuifzand. De Levende Natuur 64, p. 247-254.

Waterwild en Deltawerken

II. Operatie „graszaad”, een beheersmaatregel ten behoeve van Kolgans, Rietgans en Brandgans in het reservaat „de Middelpaten” in het Veerse Meer.

T. LEBRET.

Vóór de afsluiting van het Veerse Gat en de Zandkreek had dit gebied voor de Kolgans (*Anser albifrons*), de Rietgans (*Anser fabalis*) en de Brandgans (*Branta leucopsis*) de functie van slaapplek. Van december tot maart verzamelden zich hier in de late avondschemering duizenden Kolgans en Rietgans en tientallen, soms honderden Brandgans op de zandplaten. Rond zonsopgang trokken zij dan weer naar hun voedselterreinen op Zuidbeveland, soms ook op Noordbeveland en Walcheren; zij bezochten vooral de uitgestrekte weilanden in de Poel en voorts bouwland met wintergraan en graszaad-

cultures. De Rietgans hebben zich gespecialiseerd op valaardappelen en resten van suikerbieten, waarvan door machinaal rooien veel op het land achterblijft; deze gans hebben dus als slaapplek een natuurlijk terrein, maar bij de voedselkeuze zijn het cultuurvolgers.

In de eerste seizoenen na de afsluiting van het Veerse Gat en de Zandkreek is de situatie onveranderd gebleven. De gans slapen nog op hun oude roestplaatsen en trekken vandaar het cultuurland in.

Intussen begonnen de platen op vele plaatsen een begroeiing te krijgen. Op de meeste plaatsen groeien nog zoutplanten (Zee-

kraal, Schorrekruid en Strandmelde) overigens in sterk wisselende dichtheid. Hier en daar verschijnen echter ook grote en soms dichte velden van duizendknoop- en kamille-soorten, terwijl op slibrijke grond manshoge Wilgeroosjes en Kattestaart opslaan, met enkele vlierstruiken ertussen. Deze ontwikkeling was de natuurbeschermers maar al te goed bekend uit de Braakman, waar het als natuurgebied gereserveerde terrein een dergelijke ontwikkeling vertoonde. Maar de Braakman had ons nog meer geleerd: hier was namelijk een voormalige zandplaat, die was bestemd tot recreatiegebied, voorlopig ingezaaid met grassen, enerzijds om verstuuving tegen te gaan en anderzijds om het gebied als schaarweide te kunnen exploiteren. Bij een vergelijking van de ontwikkeling van het reservaat met deze schaarweide stelden wij vast, dat het reservaat de eerste drie tot vijf jaar vogelrijker was, maar dat de vogels (Kokmeeuwen, Visdiefjes, Kluten, Strandplevieren en de weidevogels Kievit, Tureluur en Scholekster) daarna meer en meer verhuisden naar de schaarweide, waar zich ook Grutto's en Kemphaantjes vestigden. Bovendien had de schaarweide een winterbevolking van ca. 3000-6500 Kolganzen (Suetens 1961) en met dit laatste was de roem van dit gebied gevestigd!

Van deze ervaringen in de Braakman kon gebruik worden gemaakt voor het beheersplan van het reservaat „de Middelpaten” van de Stichting Natuurmonument De Beer. Dit reservaat ligt op de zuidelijke oever van het Veerse Meer en strekt zich uit over een lengte van ca. 4,5 km met een

breedte van ca. 1 km en ligt voor de Egbert Petruspolder en de Westkerkepolder in de gemeente Wolfaartsdijk. In verschillende opzichten vertoont de terrein-gesteldheid van dit gebied overeenkomst met het terrein in de Braakman, dat als schaarweide zo'n goede ontwikkelingskans bleek te hebben. Er werd besloten een 33 ha, globaal een kwart van het reservaat, met grassen in te zaaien om zodoende een ganzenreservaat te creëren, dat tevens als weidevogelgebied goede toekomstkansen zou krijgen. Het R.I.V.O.N. adviseerde tot gebruik van het volgende grasmengsel: per ha 3 kg Beemdlangbloem, 8 kg Engels raaigras, 5 kg Ruw beemdgras, 3 kg Veldbeemdgras, 3 kg Fiorin, 4 kg Rood zwenkgras, 4 kg Hard zwenkgras en 3 kg in-landse Witte klaver.

In de laatste dagen van april en begin mei 1964 is de operatie „graszaad” uitgevoerd en met spanning wordt gewacht hoe het gewas opkomt. Hoezeer het gebied na vier jaar al zijn grootste geschiktheid voor sommige weidevogels begon te verliezen, blijkt wel uit het feit dat onmiddellijk na de eerste grondbewerking Scholeksters en Kieviten zich reeds op het bewerkte gedeelte vestigden.

Elders in het Veerse Meer, met name op de Haringvreter, was in 1963 al gras ingezaaid ten behoeve van de recreatieve bestemming van deze plaat. Hier kwamen in januari en februari 1964 reeds honderden Kol- en Rietganzen grazen en wanneer straks de Haringvreter bebost wordt, zullen deze ganzen wellicht de eerste pioniers op de Middelpaten zijn.

L i t t e r a t u u r :

Suetens, W., J. van den Steen, J. P. van de Weghe, J. van Impe en H. Wille, 1961. De avifauna van de Braekmanpolder. De Giervalk, p. 1-50.